

Työeläkerahastojen kasvulle ei ole loppua näkyvissä

Suomen työeläkejärjestelmää ei paljon arvostella.

Ollaan tuudittauduttu ajatukseen, että kaikki on hyvin: että rahastoitu raha tuottaa pääomatuloa ja että eläkkeet maksetaan sen mukaan kuin on sovittu.

Kukaan ei kysy, mitä varten eläkevaroja oikein rahastoidaan?

Työeläkerahastot paisuvat

Suomen työeläkejärjestelmässä on neljä vuosikymmentä varauduttu tulevien eläkkeiden maksuun ja siinä tarkoituksessa kasvatettu rahastoja. Se tapahtuu niin, että eläkemaksuja peritään enemmän kuin maksetaan eläkkeitä.

On jäänyt päättämättä, milloin rahastoituja rahoja aletaan käyttää eläkkeiden maksuun. Peruskysymys on, *alentaanko eläkkeitä joskus maksaa rahastojen pääomasta vai käytetäänkö siihen tarkoitukseen aina vain rahojen tuottoa* .

Viime vuoden lopulla työeläkerahastoissa oli 78,6 miljardia euroa. Niin paljon ei ole missään muualla. Rahaa oli niin paljon, että siitä voitaisiin maksaa kaikki työ- ja virkaeläkkeet seuraavien 6-7 vuoden ajan.

On kyse Suomen talouden tärkeimmästä oikeudesta käyttää sijoitusvaltaa.

Eläkerahat ulkomaille

Viime vuosina yhä suurempi osa eläkerahoista on sijoitettu ulkomaille, ja jo yli 60 prosenttia tulevien eläkeläistemme rahoista hyödyttää ulkomaista elinkeinoelämää. On alettu sijoittaa ulkomaille eli keinotella ulkomaisissa osakepörsseissä.

Sieltä saattaa tulla tuottoja, mutta on kokemusta myös jättiläismäisistä tappioista. Vuodet 2000, 2001 ja 2002 tuottivat kaksien sotakorvausten verran tappiota, kun taas vuosi 2003 oli hyvä: Helsingissäkin pörssin markkina-arvo nousi ilman sijoittajien omia ponnisteluja yli 40 prosenttia.

Tänä vuonna on taas tulossa suuria arvonalennuksia.

Rahastojen rajaton kasvu

Eläkerahastojen kasvattamista perustellaan sanomalla, että varaudutaan tuleviin eläkemenoihin: että tulevat maksuun suurten ikäluokkien eläkkeet.

Kun eläkemaksut ovat eläkemenoja suuremmat, rahastoilla voidaan tulevaisuudessa hillitä eläkemaksun nousua.

Yksityisellä sektorilla ei vielä yhtäkään eläkettä ole tarvinnut maksettu rahastoista, *eikä edes rahojen tuottoa ole tarvinnut käyttää eläkkeiden maksamiseen*. Tällä menolla eläkerahastot kasvavat maailmanloppuun saakka, ja kasvua vauhdittaa myös se, että periaatteessa myös rahastojen tuotto voidaan rahastoida.

Ei ole ihme, jos ulkomaiset vakuutusyhtiöt haluavat saada osansa tästä sijoitusvallan automaattista. Ulkomainen pääoma haluaa EU:ssa ulottaa "kilpailun" myös näihin rahoihin.

EU:n perustuslakiin ei ole kirjattu eläkerahoillemme suojaa EU-kapitalismia vastaan. On vielä epäselvää, saako Suomi - EY:n liittymissopimukseemme kirjatulla tulkinnanvaraisella tavalla - jatkaa suomalaisten sijoittajien suojelua ulkomaista pääomaa vastaan.

Myös julkisen vallan eläkkeitä rahastoidaan

Eläkevarojen rahastoimisen periaate on ulotettu yksityisen mallin mukaan *myös julkiselle sektorille* : kuntiin ja

valtiolle.

Yksityisen sektorin ja kuntien eläkelaitoksiin kerättiin vuonna 2002 eläkemaksuja niin että rahaa riitti 2 miljardia euroa rahastoitavaksi yli maksettujen eläkkeiden.

Valtion virastojen ja laitosten eläkemaksut eivät sen sijaan riitä eläkkeisiin, vaan osa menoista katetaan valtion budjetista. Silti valtion budjetista on maksettu yli 5 miljardia euroa rahastoihin. Se on valtiolle virtuaalimeno, jos rahaa ei käytetä koskaan eläkkeiden maksuun.

Rahastointi on automaatti

Valtiovallan päätöksillä *eläkerahastointia jatketaan ainakin vuoteen 2013 asti*. Ei ole tietoa siitä, mitä rahastoille tapahtuu sen jälkeen.

Kapitalisti on epäilemättä sitä mieltä, että rahastoja ei pitäisi koskaan purkaa eli niiden varoja ei pidä käyttää eläkkeiden maksamiseen. Hän haluaa, että eläkerahoilla tuetaan sijoitusmarkkinoita, jotta niillä riittäisi ostovoimaa kapitalistien myymille mitä erilaisimmille pääoma- ja keinotteluhyödykkeille. Vain rahastojen tuoton saisi käyttää eläkkeisiin.

Työeläkerahastot ovat Suomessa taloudellisen vallan keskittymiä. Niiden avulla hallitaan isännätöntä pääomaa, joka ei palvele oman maan asiaa. Sijoitustoiminnan tuottoa ei valtiolta pysty valvomaan, eikä sitä edes halua tehdä. Kukaan ei suojele meitä kupruilta.

Pienyritykset maksajina

Aikaisemmin, jolloin osa eläkemaksuista lainattiin takaisin yrityksille, työeläkerahastot olivat työnantajille halpaa lainarahaa. Rahoitusmarkkinoiden muuttuessa takaisinlainauksen merkitys on supistunut.

Suuryhtiöiden näkökulmasta eläkerahastot ovat edelleen siinä mielessä "omaa rahaa", että eläkevaroja voidaan sijoittaa lähipiiriyhtiöiden kiinteistöihin sekä osakkeisiin.

Pienyritysten kannalta tilanne on usein toinen: korkeat eläkemaksut rasittavat tuotannon kannattavuutta eikä yrittäjä niistä hyödy.

Kunnat maksajina

Myös kuntien talouden kannalta eläkerahastoinnin perusteet herättävät kysymyksiä. Kuntien eläkemaksut ovat korkeat. Vuonna 2002 eläkemaksut olivat 27 prosenttia palkoista. Osa maksuista menee *Kuntien eläkevakuutuksen rahastoon*, joka sijoittaa yhä enemmän varoja ulkomaisiin osakkeisiin. Sopii toivoa, että sijoitusten arvo säilyy ja että rahastoa käytetään tulevaisuudessa kuntien eläkemaksun alentamiseen. Kunnat tarvitsisivat sitä jo nyt?